

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 29/2001 vp

Hallituksen esitys laiksi työmarkkinatuesta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 17 päivänä syyskuuta 2001 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi työmarkkinatuesta annetun lain 23 §:n muuttamisesta (HE 125/2001 vp).

Toimenpideoitteet

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä seuraavat toimenpideoitteet:

- toimenpideoitteen työmarkkinatuen kehittämisestä (TPA 207/2000 vp — Esa Lahtela /sd), joka on lähetetty valiokuntaan 13 päivänä syyskuuta 2000,
- toimenpideoitteen työttömyysturvan lapsikorotusten yhdenmukaistamisesta (TPA 213/2000 vp — Leea Hiltunen /skl ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 13 päivänä syyskuuta 2000 ja
- toimenpideoitteen työttömyyspäivärahan ja työmarkkinatuen lapsikorotusten yhdenmukaistamisesta (TPA 24/2001 vp — Leea Hiltunen /skl), joka on lähetetty valiokuntaan 3 päivänä huhtikuuta 2001.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- neuvotteleva virkamies Pekka Viljanen, apulaisosastopäällikkö Carin Lindqvist-Virtanen ja hallitussihteeri Katriina Alaviuhkola, sosiaali- ja terveysministeriö
- lainsäädäntöneuvos Pasi Järvinen, työministeriö
- lakimies Olli Häkkinen, Kansaneläkelaitos
- apulaisjohtaja Eila Kylänen, Kansaneläkelaitos, Helsingin vakuutuspiiri
- tutkija Antti Parpo, Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus
- työvoimaohjaaja Paula Pere, Itäkeskuksen työvoimatoimisto
- vs. johtaja Riitta Halttunen-Sommardahl, Helsingin kaupungin itäinen sosiaalikeskus
- asiamies Mikko Räsänen, Palvelutyönantajat
- lakimies Janne Metsämäki, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
- pääsihteeri Jouko Vasama, Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY ry
- ammattiasiansihteeri Airi Salmi, Sosiaalityöntekijäin Liitto
- puheenjohtaja Lea Karjalainen, Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö TVY ry
- puheenjohtaja Pirjo Riikka Walta, Totu-ryhmä.

Lisäksi valiokunta on saanut Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton kirjallisen lausunnon.

HALLITUKSEN ESITYS JA TOIMENPIDEALOITTEET

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työmarkkinatuesta annettua lakia. Työmarkkinatukeen liittyvä lapsikorotus korotettaisiin työttömyysturvalain mukaiseen työttömyyspäivärahaan liittyvän lapsikorotuksen suuruiseksi.

Esitys liittyy valtion vuoden 2002 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2002.

Toimenpidealoitteet

Toimenpidealoitteessa TPA 207/2000 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin

työmarkkinatuen kehittämiseksi siten, että lapsikorotus korjataan yhdenvertaiseksi ansiosidonnaisen työttömyysturvan lapsikorotuksen kanssa, että työmarkkinatukeen tehdään tasokorotus ja että tarveharkinta puolison tuloista poistetaan tai työmarkkinatuen hakijalle jätetään aina osuus vähintään puoleen työmarkkinatuen määrästä.

Toimenpidealoitteessa TPA 213/2000 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin työttömyysturvan lapsikorotusten tason yhdenmukaistamiseksi ja korottamiseksi kaikissa työttömyysturvan muodoissa.

Toimenpidealoitteessa TPA 24/2001 vp ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin työttömyyspäivärahan ja työmarkkinatuen lapsikorotusten yhdenmukaistamiseksi.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Hallituksen esitys on osa köyhyyden ja syrjäytymisen ehkäisemiseen ja vähimmäisturvan kehittämiseen liittyvää toimenpidekokonaisuutta. Valiokunta toteaa, että köyhyyden ongelmat liittyvät paljolti työttömyyden aiheuttamaan syrjäytymiseen. Köyhyyden suurin yhteinen nimitäjä on työttömyys ja juuri ne työttömät, jotka elävät työmarkkinatuen ja peruspäivärahan varassa.

Työmarkkinatuen lapsikorotusten muuttaminen työttömyysturvan peruspäivärahan lapsikorotusten mukaisiksi lisää työmarkkinatukea saavien kotitalouksien ensisijaisesta toimeentuloturvasta saatavia tuloja. Jos kotitalous ei saa toimeentulotukea myös kotitalouden käytettävissä olevien tulojen määrä nousee. Täten työmarkkinatuen lapsikorotusten markkamäärän nostaminen vähentää köyhyyttä. Työmarkkinatukea ja

toimeentulotukea yhtäaikaaisesti saavilla kotitalouksilla tarve toimeentulotukeen pienenee. Samalla vähenee toimeentulotukea ja työmarkkinatukea saavien kannustinloukut, koska työmarkkinatuen ansiotulojen tuloharkinta on toimeentulotuen tuloharkintaa lievempi.

Valiokunta on useissa yhteyksissä korostanut sosiaaliturvan tavoitteena viimesijaisen toimeentuloturvan eli toimeentulotuen merkityksen pienentämistä kotitalouksien tulojen muodostuksessa. Työmarkkinatuen lapsikorotusten muutos edistää tätä pyrkimystä. Lisäksi esitys toteuttaa yhdenvertaisuutta eri lakien perusteella työttömyyden ajan toimeentuloturvaan saavien keskuudessa.

Valiokunta huomauttaa, että osalla työmarkkinatuen lapsikorotuksen saajista perheen käteen jäävä tulo ei kohene lainkaan toimeentulotuen pienenemisen vuoksi. Jatkossa myös heidän toimeentuloaan on parannettava.

Valiokunta on esityksen käsittelyn yhteydessä kiinnittänyt huomiota myös lapsikorotusten tasoon ja siihen, että perheessä, jossa on useita lapsia, lapsikorotusten yhteismäärä jää alhaisek-

si, koska lapsikorotuksen porrastus huomioi vain kolme lasta. Näihin seikkoihin tulisi kiinnittää huomiota kehitettäessä jatkossa työttömyysturvaa.

Hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus toteuttaa toimenpidealoitteen TPA 24/2001 vp sisällön kokonaisuudessaan ja toimenpidealoitteiden TPA 207/2000 vp ja TPA 213/2000 vp osittain, joten valiokunta ehdottaa ne hylättäviksi.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

että toimenpidealoitteet TPA 207/2000 vp, TPA 213/2000 vp ja TPA 24/2001 vp hylätään.

Helsingissä 26 päivänä lokakuuta 2001

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Marjatta Vehkaoja /sd
vpj. Timo Ihamäki /kok
jäs. Merikukka Forsius /vihr
Tuula Haatainen /sd
Inkeri Kerola /kesk
Niilo Keränen /kesk

Valto Koski /sd
Marjaana Koskinen /sd
Juha Rehula /kesk
Päivi Räsänen /kd
Sari Sarkomaa /kok
Marjatta Stenius-Kaukonen /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää.